

Programy w praktyce

Po wdrożeniu programów w praktyce, w ankiecie przeprowadzonej przez organizatorów projektu pojawiło się kilka pytań, wątpliwości, ale także pozytywnych ocen ze strony nauczycieli i rodziców. Naszą uwagę poświęcamy niektórym zagadnieniom związanym z założeniami programowymi, a nie sprawom, które wynikają z pracy w systemie online, gdyż mamy nadzieję, że ten tryb zdalnego nauczania stopniowo będzie wygasać.

Cieszymy się, że 82,4 % nauczycieli udzieliło odpowiedzi „częściowo tak”, a pozostała część - 17,6% odpowiedziała „zdecydowanie tak” na pytanie, czy nauczyciele korzystają z programu. Dane te pokazują, że zazwyczaj nie całe programy, ale ich elementy są włączane w tok zajęć. Cieszy fakt, że nauczyciele nie odrzucili więc *a priori* programów, ale wybrali drogę stopniowego zaznajamiania się z nimi. Taka postawa pozwala na spokojne poznawanie nowych treści i technik nauczania, jak i na doskonalenie języka pracy nieodzownego w nauczaniu immersyjnym. Zdajemy sobie sprawę z tego, że praca z nowymi programami wymaga od nauczycieli zmiany całego sposobu myślenia o nauczaniu języków obcych, dlatego bardzo promujemy takie **stopniowe** wdrażanie programów, intensywną obserwację procesu nauczania, ciągłą weryfikację i ewaluację dokonań. Jednakże chcielibyśmy dobitnie podkreślić, że sukcesy odniosą tylko ci nauczyciele, którzy są przekonani do metody immersyjnej, otwarci na nowości, poszukujący lepszych rozwiązań, ale także tolerancyjni wobec swoich błędów, które rozumiane są jako informacja, nad czym należy jeszcze popracować.

1. *Niektórzy nauczyciele twierdzą, że istnieje „brak «przenikania» się treści zajęć projektowych z zajęciami szkolnymi (zajęcia projektowe powinny stanowić rozbudowanie i utrwalenie)”.*

Należy zwrócić uwagę na to, że programy projektowe nie zostały utworzone po to, by realizować cele szkolnych podstaw programowych i kompensować niedostatki systemu szkolnego – np. dotyczące wymiaru godzin przeznaczonych na realizację podstawy programowej czy ilości uczniów w grupie. Treści programów nauczania wypracowanych w projekcie „Nauczanie języka sąsiada...” jak najbardziej przenikają się jednakże z treściami nauczania ujętymi w podstawach programowych. Tę tezę

najszybciej zilustrują przykłady dotyczące struktur gramatycznych. Odmianę czasownika i budowę zdania pytającego możemy ćwiczyć poprzez *Woher kommst du? Wo wohnt du? Wo wohnt Piotrek? Wo wohnt ihr?* (typowe treści szkolne), jak i poprzez rozmowę i pytania w czasie wycieczki do Papageienhaus Pudagla na wyspie Uznam: *Woher kommt der Papagei? Wo leben die Papageien im Freien? Was fressen die Papageien? Welcher Papagei schreit sehr laut? Welcher Papagei schreit nicht?* Okres szczególnej wrażliwości dzieci pozwala na rekonstruowanie systemu językowego poprzez input językowy dostarczany w różnych kontekstach i z użyciem różnych treści językowych, nie tylko treści językowych zawartych w konwencjonalnych programach szkolnych.

2. *W ramach sugestii nauczyciele proszą o skrypt ze zwrotami niemieckimi.* Widzimy wielką konieczność dostarczenia nauczycielom takiego materiału i pragniemy powiadomić, że taki skrypt powstaje.
3. *Nauczyciele sformułowali postulat, by wiedza na temat nauczania immersyjnego przekazywana była także nauczycielom – wychowawcom, ale także kadrze zarządzającej szkoł oraz rodzicom.*

Nauczanie immersyjne jest wciąż mało znaną metodą nauczania języków obcych w polskiej rzeczywistości edukacyjnej, dlatego wiedza na temat jego założeń powinna być przekazywana wszystkim podmiotom, które mają wpływ na to nauczanie, co już wielokrotnie formułowaliśmy w naszych publikacjach (np. Bielicka 2017). Będziemy rozmawiać z organizatorami projektu na temat dalszych szkoleń dla nauczycieli wychowawców, dyrektorów szkół oraz rodziców.

4. *Niektórzy nauczyciele zauważają, że dzieci często niechętnie przyjmują ingerencję języka obcego np. w czasie przeznaczonym na zabawę.*

Taka sytuacja ma prawdopodobnie miejsce wtedy, gdy dzieci zostały przyzwyczajone do komunikacji na lekcji języka niemieckiego za pomocą języka ojczystego. Badania pokazują, że niestety bardzo często dominuje w Polsce taki typ komunikacji. Gorąco apelujemy, by język niemiecki stawał się językiem komunikacji od początku kontaktu dziecka z tym językiem. Każdy z nas zna przykłady dzieci opuszczających swój kraj i podejmujących edukację w obcojęzycznym środowisku. Takie dzieci potrzebują pół do jednego roku czasu, by nawiązać komunikację z rówieśnikami. Dzieje się to dzięki naturalnym zdolnościom, które posiada każde dziecko. Uwierzmy w to, że

ten mechanizm działa także w naszym środowisku szkolnym. Jeśli konsekwentnie będziemy używać języka niemieckiego i wspierać wypowiedzi mową niewerbalną, nasi uczniowie z pewnością będą rozumieć znaczącą większość z naszych wypowiedzi. Wtedy też nie będą z niechęcią reagować na wypowiedzi nauczycieli w języku niemieckim, a wprost przeciwnie, uczennice i uczniowie będą dumni ze swoich umiejętności językowych.

5. *Nauczyciele wskazują także na częste przeszkody techniczne, np. w czasie śpiewu.*

Śpiew jest nieodzownym elementem nauki języków obcych, szczególnie na niższych etapach edukacyjnych. Wszystkich nauczycieli, którzy potrafią czysto śpiewać (nie mówimy tutaj o wykształceniu muzycznym, ale o przeciętnych umiejętnościach) zachęcamy do śpiewu razem z dziećmi. Urządzenia techniczne są prawdziwym źródłem piosenek dla dzieci. Ich głównym zadaniem jest jednakże zapoznanie z linią melodyczną oraz z treścią tekstu (poprzez materiał wizualny). Prawdziwe emocje w trakcie śpiewu przekazuje nauczyciel i jego rola jest bardziej znacząca niż rola urządzeń technicznych.

6. Zgodnie z postulatami rodziców, zachęcamy gorąco do organizowania wycieczek, jeśli tylko nastąpią takie możliwości. Użycie języka w autentycznym kontekście (kupienie lodów, możliwość zadania pytań rówieśnikom, pracownikom zwiedzanych miejsc atrakcji, czy zrozumienie kilku słów w przestrzeni miasta) jest najlepszym sposobem motywowania do nauki języka niemieckiego.

7. *Rodzice pytają, czy jest dostępny zakres materiału realizowanego w przedszkolu z przykładowymi materiałami do pracy z dzieckiem w domu?* Programy w zakresie treści są bardzo otwarte i pozostawiają dużą wolność nauczycielom, więc to nauczyciele dokonują wyboru treści i – jak wierzymy, podążają w tym zakresie za zainteresowaniami dzieci. Nie istnieje więc jeden zbiór materiałów, czy podręcznik, który jest obowiązkowy do zrealizowania na poziomie przedszkola. Rodzicom, którzy znają dobrze język niemiecki i chcieliby wspomóc swoje dzieci w nauce tego języka zachęcamy do używania tego języka w bezpośredniej komunikacji z dziećmi, np. w czasie zabawy lalkami czy samochodami, przy grach planszowych, czytając

książeczki czy wierszyki po niemiecku, śpiewając piosenki niemieckie, nastawiając płyty z bajkami niemieckimi w czasie jazdy samochodem.

Pragniemy też przypomnieć rodzicom, że celem realizacji nauki języka niemieckiego na zajęciach projektowych nie jest przygotowanie do zdawania egzaminów lecz nauka języka niemieckiego, dlatego nauczyciele nie powinni skupiać się na nieustannym testowaniu uczniów i nauczaniu strategii zdawania testów czy egzaminów. Gorąco wierzymy jednak, że praca uczniów na zajęciach projektowych znacząco rozwija ich kompetencję w zakresie języka niemieckiego, co uczniom z pewnością pomoże w uzyskaniu dobrych wyników na egzaminach językowych.

Autorki programu:

M.Bielicka, M.Olpińska-Szkiełko